

מסורת הש"ס

(א) [ר"ה יג, ב] לקמן טו,
(ג) [נעלי יא, ו] וש"נ,
(ד) [נעלי יא, ז]

תורה אור השלם

1. חג הסוכות תעשה לך
שבועת ימים באספך
מגורך ומיקבך:
דברים טו יג
וְאָשֶׁר יִשְׁמִיעוּ
וְעִבְדוּ קוֹל בְּכָל עֲרֵיהֶם
וּבְיִרְשָׁלַם לְאֹמֶר צֹא
הָהָר וְהָבִיאוּ עֲלֵי יְדֵי
וְעֲלֵי עֵץ שֶׁמֶן וְעֲלֵי דָרִיס
וְעֲלֵי תְּמָרִים וְעֲלֵי עֵץ
עֵבֶת לַעֲשֹׂת סִכַּת
כְּתוּב: נחמיה ח טו

גליון הש"ס

גמ' ואימא יין קרוש. עי'
יומא דף ע"ב חוס'
ד"ה גמר שבר כספיה:
שם חבילי קש. עיין מ"ל
פרק י"ד הלכה ד' מהל'
טומאת צרעת: רש"י דף
צאו הרהר פסוק הוא
בכפר עורא. פסוק זה
בנחמ' וכן ברש"י בנחמ'
דברים לז כ"ו ודומתו
מליו בנחמ' ונתן להם
והוא בנחמ' ט וכן בנחמ'
דף טו ע"ב ברש"י ד"ה
אלכו משמנים וכן לשון
הש"ס לקמן דף לז ע"א וכן
בעורא אומר לכו הנה וכו'
ע"פ דברי חז"ל סנהדרין
דף נ"ג ע"ב מהני כל
מילי בעורא נחמיה בן
מכליה אמרינן:

מוסף רש"י

בפסולת גורן ויקב
הכתוב מדבר. שלמדך
הכתוב לעשות סכך של
סוכה בפסולת גורן ויקב.
בגן קטן וחמור, דבר
שלין מקבל טומאה ויבדלו
מן הארץ (ר"ה יג).

פסולת גורן. קטין: פסולת יקב. זמורות ואשכולות ריקנים: גורן
עלמו ויקב עלמו. הקטין עם התבואה ואשכולות עם הענבים דהוה
ליה דבר המקבל טומאה האוכל: יקב כפי' דמשמע לאחר שנעשה
יין: קרוש. קפוי: הא מילתא דהוה בידו. עד השתא היינו סבורין

לדע טעם משנתנו מן המקרא הזה
דפסולת הכתוב מדבר דלי אפשר
לסכך ציין: ואחא רבי ירמיה.
שהזכיר לנו יין קרוש הבא משניר:
ושדא ביה נרגא. קללה בגרן כלומר
השיב תשובה נלחם: רב אשי אמר.
שפיר משמע פסולת מקרא דכתיב
באספך מגרןך משמע שאתה אוספו
ונוטלו מן הגורן וגורן הוא האוכל
ומה שאתה אוסף וצורר מתוכו הוא
הפסולת: לאו הנה. פסוק הוא
בספר עזרא לעשות סוכות ולא הזכיר
כאן אלא דבר שאינו מקבל טומאה
וגידולו מן הארץ: היינו עלי דם
היינו עץ עצום. מהו זה ומהו זה
להזכיר שניהם במקרא הלא אחד
הם דההדס הוא עץ עצום על שם
שהעלין מורכבין על על זה כמין
עצמות ושרשרות: דהם שוטה. שאינו
כשר ללולב לפי שאין עצמות עשויה
של שלש שלש עליו: **מתני' וחבילי**
ורדין. מין קנים הם שעושין ורדין
טוייל"ש בלע"ז ואוגדן אותם ובעודן
לחין בהמה אוכלתן ולכי יבשי עומדים
להיסך: אין מסככין בהן. כשהן
קשורין ובגמרא מפרש טעמא: וכולן.
הפסולין ששנינו בסכך: נשרין
לדפנות. דכל סוכה הכתוב סכך
משמע דדופן לא איקרי סוכה ודנפקא
לן (לעיל ד' ו:). דפנות מבסכת בסכת
בסכות מיימורא דקראי יליפין ולא
משמעותא הלכך סוכות תעשה
באספך מגרןך אסככה הוא דקאי:
גמ' שמעיה מר' יוחנן סוסי. פי'
טעם שני דברים האמורים במשנתנו
שמעתי ממנו: חדא הא. דחבילין
מ"ע לא מסככי בהו וחדא הא דתנן
במתניתין החוטט בגדיש לעשות לו
סוכה נוטל מן העומרים למטה סמוך
לארץ ונכנס לתוכו ועושה חלל
כשעור סוכה וסכך עשוי ועומד
מאליו אינו סוכה ופירש יר' יוחנן

סוכה פרק ראשון סוכה

יב.

אי מה חגיגה בעלי חיים. לעיל (דף טז.) גבי הא דילפינן איסור
הנאה לא שייך לאקשווי הכי:

בפסולת גורן ויקב הכתוב מדבר. רבי יוחנן לא יליף מעניני
כבוד מפרש בירושלמי דין כדעמיה ודין כדעמיה רבי

יוחנן אמר ענינים למעלה היו כלומר
מן השמים הן צדין ואין זה גידולו מן
הארץ דקמני מתניתין ור"ל אמר
למטה היו ר' יוחנן מדמי להו כאלם
המשלח לחצרו חצית וקנקנים וריש
לקיש מדמי ליה כמאן דלמר לחצרה
שלם קופתך וסכך לך חטיון והכי נמי
איתא בצראשית רבה (פרשה יג) ר'
יוחנן אמר אין ענינים אלא למעלה
שנאמר וארו עש עניני שמיא ריש
לקיש אמר אין ענינים אלא מלמעלה
שנאמר מעלה נשיאים מקנא הארץ
על דעמיה דרבי יוחנן לאחד שביד
את חצירו בחצית של יין וקנקנים על
דעמיה דר"ל לאחד שאמר לחצירו
מן לי סאה חטיון אמר לו הנא לי
קופתך ונא מדוד כך אמר הקצ"ה
לארץ אייתי עניני וקביל מעטרה:
אמר רבי ירמיה וירא הא מלתא הוה
וב' ואתא רבי ירמיה שדא

ביה נרגא. משמע דרבי ירמיה לא
מוקי ליה לקרא בפסולת גורן ומימיה
דצפ"ק דר"ה (דף יג.) דריש חג
האסיף מאי אסיף קליז ופריך רבי
חנינא מי מנית אמרת מאי אסיף
קליז והכתיב מגרןך ומיקבך בפסולת
גורן ויקב הכתוב מדבר אמר רבי
ירמיה הא מלתא הוה בידו ואתא רבי
חנינא ושדא ביה נרגא אלמא מודה
ר' ירמיה דפסולת גורן ויקב הכתוב
מדבר ור"ל דהכא נמי מודה בה רבי
ירמיה ולא קאמר אלא דלא ידע לשנויי
קושיא דר' ירמיה: **חבילי** ורדין.
מפרש בירושלמי דאין חבילה
פחותה מעשרים וחמשה קנים:
אין

הך דרבי חייא בר אבא לא שמיע ליה אמר רב אשי אמר חבילי קש וחבילי
עצים משום גזרת אוצר איכא משום תעשה ולא מן העשוי ליכא
והחוטט בגדיש משום תעשה ולא מן העשוי איכא משום גזרת אוצר
ליכא ור' יוחנן אמר לך הכא דקתני אין מסככין בהן לכתחלה הוא

דאין

טעמיה בחדא מינייהו אמר טעמא משום גזרת אוצר הוא דגזור שאם אתה אומר כן אין אדם עושה סוכה אלא
הולך ואוכל וישן בצלורו במקום שלא נשתמש שם כל ימות השנה והוא עשוי ועומד ולא לשם סכך של כל דנהוי שם סוכה עליה ואפילו שם סוכה
שאינה של חג אלא כבית בעלמא ובהא מינייהו פירש טעמא דפסולה מדאורייתא משום תעשה ולא מן העשוי: **ולא ידענא הי מינייהו.** פירש
לי ר' יוחנן משום גזרת אוצר והי מינייהו משום תעשה ולא מן העשוי: **נחוי אן.** ונשמעה ממנה דאמר ר' יוחנן דזוכתא אחריתי: **פעמים**
שאדם בא מן השדה. כל ימות החמה: **ומיניה ע"ג סוכה.** שיש לו כל ימות השנה למקנהו ומיניה החבילין שם לייבשן ולא לסכך וכשמגיע
החג נמלך עליהם לסכך: **והסוכה אמרה תעשה ולא מן העשוי.** בפסול חה שנסכך שם שלא לשם סכך אפילו ללל אלא לייבש אין שם סוכה
חל עליו והלכך גזור רבנן שלא יסככו בחבילין אפילו הוא מטייל עליה לשם סוכת החג גזירה משום חבילין דכל השנה דליכא פסול דאורייתא
אלמא טעמא דמתניתין דהכא משום גזרת אוצר היא ומדרבנן. כל דבר שאדם מקנה ומכנה לקיום קרי אוצר וחבילין שאדם מכנים כל
ימות הקיץ לימות חורף קרי אוצר: **ומדהא משום גזרת אוצר.** שמע מינה הך דחוטט בגדיש פסולה מדאורייתא משום תעשה ולא מן העשוי
היא דהא שמעיה ר' יעקב לר' יוחנן בחדא מינייהו פסולה דאורייתא: **ורבי יעקב.** דלא ידע לפרושי הי מינייהו פסולה דאורייתא והי
מדרבנן: הך דרבי חייא. דמפרש בדיא לא הוה שמיע ליה: **אמר רב אשי.** מקשי אדרבי יעקב: **אטו.** תרתייהו טעמי מי ליכא למימריהו
בשמי המשניות: **חבילי קש משום גזרת אוצר איכא.** מדרבנן: **משום תעשה ולא מן העשוי.** דאורייתא ליכא בתמיהה מי לא משתמע נמי
מתניתין דבארות שניתנו שם כל ימות החמה קאמר דלא נמלך עליהם לסיכוך דהויא לה היא גופה פסולה דאורייתא ומהיכא שמע ר' יוחנן
דמתניתין דהכא לאו מדאורייתא קאמר: **וחוטט בגדיש נמי משום תעשה ולא מן העשוי איכא משום גזרת אוצר ליכא.** מי לא מליין למימר
נמי דאפילו סתם הכל כלפי מעלה וענע עומרין שעל הסכך וחור וחיטול לשם סוכה קא פסיל ליה מתניתין מדרבנן משום גזרת אוצר
דיומנין דלא מענעו ומחיליהן כדאמרת גבי חבילים דפסול להו אפילו מיחוס שם לסכך מדרבנן משום גזרת אוצר דכל ימות השנה לאזור
ומהיכא דייק רבי יוחנן הני טעמי דמוקי להן מדאורייתא והן מדרבנן: **אמר לך.** ר' יוחנן מתניתין גופייהו דייקי כותאיה מתניתין דהכא קתני

אין

עין משפט נר מצוה

עו א מיי פ"ה מהלכות
סוכה הלכה י סמג
עשין מג מו"ט ע"כ א"ח סי'
מכרס סעיף טו:
עו ב מיי שם מו"ט ע"כ שם
סעיף י:
עו ג מיי שם פ"ד הלכה
טו וזמנא שם מו"ט ע"כ
א"ח סי' מרל סעיף א:

לעיו רש"י

טויל"ש (טויל"ש).
קנים, נבועלים.

רבינו חננאל

וגדחית. ואפשיטא
מכרתי באספך מגרןך
[ומיקבך, בפסולת גורן
ויקב הכתוב מדבר, וגדחית
גם זו. ודקדק רב אשי
מכרתי [ומגרןך ש"מ
מגרןך ולא גורן עצמו,
וכן מיקב ולא יקב עצמו,
למנוח יין קרוש וכיוצא
בו. ונמצא קשיא דרבי
ירמיה דחזיה, ועמד לדבריו
ר' עקיבא בפסולת גורן
ויקב. רב חסדא [אמר]
מהכא צאו הרהר והביאו
עלי ית ועלי עץ [שמך]
ועלי הדס ועלי תמרים
ועלי עץ עבות לעשות
מה [סוכות] ככתוב, כהני, מה
הני גדולי קרקע ולא
מקבלי טומאה אף כל
כוותיהו. ואסיקנא הדס
הוא עצות, מאי היא עבות
[ללולב, שאר מיני הדס
לסוכה. [מתני'] חבילי
קש וחבילי עצים כו'.
אמר ר' יעקב שמעתי
מר' יוחנן דאמר בהלין
מחני', הא דקתני [אין]
מסככין בחבילות והא
דקתני החוטט בגדיש,
פי' חוטט כמו חופר,
בדרגסינא כפא דחט נגרא
בגויה נשרוף חדרלא.
החוטט בגדיש לעשות לו
סוכה אינה סוכה. חדא
פסולה משום גזרת אוצר,
וחדא פסולה מדאורייתא
מכרתי תעשה, ולא מן
העשוי, ולא ידענא לפרש
הי מינייהו דאורייתא והא
מינייהו מדרבנן. ופשטנא
הני חבילות דקתני אין
מסככין בכתחלה,